

Social- och äldrenämnden

Avgift för dödsboförvaltning

Förslag till beslut

Social- och äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta om avgift för dödsboförvaltning. Social- och äldrenämnden får rätt att ta ut en timtaxa motsvarande 0,8 procent av gällande prisbasbelopp för dödsboförvaltning från och med den 1 november 2014. Debitering för dödsboförvaltning ska ske för alla timmar handläggaren utfört arbete för dödsboförvaltningen. Detta gäller även när det saknas arvingar och den avlidnes kvarlåtenskap tillfaller Allmänna arvsfonden.

Sammanfattning

När någon avlidit ska dödsbodelägarna enligt ärvdabalken gemensamt förvalta den avlidnes egendom under boets utredning. Social- och äldrenämnden har ansvaret för boets provisoriska förvaltning till dess nämnden sparat och underrättat dödsbodelägare. Utgångspunkten är att social- och äldrenämndens förvaltning av dödsboet ska vara så kortvarig som möjligt. Social- och äldrenämnden har också en skyldighet enligt begravningslagen att ordna med gravsättning i de fall det saknas någon som kan ordna med det. Enligt gällande lagstiftning har social- och äldrenämnden rätt att ta ut ersättning av boet för sina kostnader för dödsboförvaltning och åtgärder enligt begravningslagen. En kommun får inte ta ut högre avgifter än vad som motsvarar kostnaden för tjänsten som kommunen tillhandahåller. Ersättningen ska därför motsvara kommunens självkostnad.

Ärendet

Dödsboförvaltning

Vid alla dödsfall ska en boutredning ske. Boutredningen syftar till att avveckla den avlidnes hem och egendom genom att betala skulder och fördela överskottet mellan dödsbodelägarna. Om särskilda förutsättningar föreligger åligger det social- och äldrenämnden att göra en dödsboanmälan och i vissa fall att förvalta och avveckla dödsbon.

När någon avlidit ska dödsbodelägarna enligt 18 kap 1 § ärvdabalken (ÄB) gemensamt förvalta den dödes egendom under boets utredning. Om varken dödsbodelägare eller efterlevande make som inte är delägare kan ta hand om boet är social- och äldrenämnden

ansvarig. Social- och äldrenämnden är ansvarig för boets provisoriska förvaltning till dess nämnden spårat och underrättat dödsbodelägare, vilket följer av 18 kap 2 § ÄB. Utgångspunkten är att social- och äldrenämndens förvaltning av dödsboet ska vara så kortvarig som möjligt. Efterforskning av dödsbodelägare ska social- och äldrenämnden påbörja snarast och förvaltningen överlämnas så snart någon behörig kan ta hand om den avlidnes egendom. Handläggaren ska alltså eftersträva att boet snarast kommer under delägarnas förvaltning. Social- och äldrenämndens förvaltning är endast provisorisk till dess att den egentliga boutredningen tar vid.

Begravning

När en person avlider är det den avlidnes anhöriga som ska ordna med begravningen. Finns det ingen anhörig som kan ordna med begravningen har social- och äldrenämnden inom ramen för den provisoriska dödsboförvaltningen skyldighet att ordna en begravning. Social- och äldrenämndens uppgift är att beställa begravningen hos en begravningsbyrå. Social- och äldrenämnden har rätt att ta ut ersättning ur dödsboet för dessa kostnader. I de fall begravningen inte anordnas av dödsboet eller av social- och äldrenämnden är det i stället den kommun där den avlidne senast var folkbokförd eller, om den avlidne inte har varit folkbokförd i Sverige, den kommun där dödsfallet inträffade som är ansvarig. Detta är reglerat i 5 kap. 2 § begravningslagen (BegrL).

Tidsåtgång

Social- och äldrenämnden ska dokumentera tidsåtgången. Det är den faktiska tidsåtgången som ska debiteras. Det innebär att vid ett hembesök där två tjänstemän medverkar ska alltså dubbel tid tas ut. Dokumentationen av tidsåtgången utgör debiteringsunderlag. En faktura som är utställd på dödsboet för social- och äldrenämndens kostnader, enligt debiteringsunderlaget, ska alltid upprättas.

Överväganden

Kommunen har tidigare inte tagit ut någon avgift för tillfällig dödsboförvaltning och åtgärder enligt begravningslagen. Arbetet med tillfällig dödsboförvaltning kan vara mycket tidskrävande. I många fall ska kontakter tas med ett flertal myndigheter, fordringsägare och fastighetsägare. Enligt utredarens bedömning är det därför lämpligt att ta ut ersättning för denna typ av verksamhet. Ett vanligt ärende kräver vanligtvis inte mer än fem timmars arbete vid tillfällig dödsboförvaltning. Utredaren föreslår därför att social- och äldrenämnden ska ta ut ersättning för det arbete som handläggaren utför för tillfällig dödsboförvaltning och åtgärder enligt begravningslagen. Då ett dödsbo saknar arvingar tillfaller kvarlåtenskapen Allmänna arvsfonden. Utredaren förelår därför att social- och äldrenämnden ska ta ut ersättning för allt arbete vid tillfällig dödsboförvaltning då det saknas arvingar. Detta bedöms också vara förenligt med likställighetsprincipen.

Vid en mindre jämförelse med några andra kommuner i länet har det framkommit att de flesta kommuner har valt att anta en timtaxa om cirka 0,64–0,82 procent av prisbasbeloppet. Flera kommer i det lägre intervallet väljer emellertid felaktigt att även ta ut kostnad för mervärdesskatt.

Ekonomiska konsekvenser

Enligt utredarens bedömning är det motiverat att ta ut en avgift för dödsboförvaltning. Utredaren bedömer också att det är lämpligt att välja en timtaxa i förhållande till prisbasbeloppet eftersom taxan på så sätt kommer att justeras årligen i samband med att riksdagen beslutar om gällande prisbasbelopp. En kommun får enligt 8 kap 3c § kommunallagen inte ta ut högre avgifter än vad som motsvarar kostnaden för tjänsten som kommunen tillhandahåller. Ersättningen ska därför motsvara kommunens självkostnad. Förslaget att ta ut 0,8 procent av prisbasbeloppet per timme anser utredaren vara rimligt och i linje med vad andra kommuner har valt att ta ut.

Exempel: Timtaxan $0,8 \% \times 44\,400$ (prisbasbelopp 2014) = 355 kr

Kommunens tillfälliga dödsboförvaltning utgör myndighetsutövning. För omsättning som utgör ett led i myndighetsutövning ska mervärdesskatt inte utgå, vilket följer av 4 kap. mervärdesskattelagen. Mervärdesskatt ska därmed inte tas ut i samband med ersättning för dödsboförvaltning enligt ärvdabalken.

Stefan Heinebäck
Enhetschef
Vuxenenheten Individ och Familjeomsorg

Margaret Nystedt Hackman
Planerare och utvecklare
Sociala kvalitetsenheten